

Стефані Йеднер (ліворуч) очолює виробництво активних речовин на заводі в Кундлі, Австрія (внизу). Завод належить швейцарській фармацевтичній компанії Sandoz

На об'єктах із ферментаційної суспензії виготовляється вкрай необхідний пеніцилін

Один завод має це виправити

У тірольському містечку Кундль розташований останній у Західній Європі завод із виробництва пеніциліну. Саме тут і вирішиться, коли ми знову матимемо вдосталь антибіотиків.

Андреас Мачо

Стефані Йеднер у білому захисному костюмі оглядає виробничі приміщення, кожне з яких розміром із вантажівку. Вона проходить повз один із гігантських резервуарів на заводі з виробництва пеніциліну в австрійському містечку Кундль у Тіролі. «Ємність цього ферментера становить 200 тисяч літрів», – каже С. Йеднер, яка очолює виробництво активних речовин на цьому заводі.

Схоже, все на австрійському виробничому майданчику швейцарської фармацевтичної компанії Sandoz має розмір XXL. На підпорядкованих Стефані Йеднер лініях цукор, вода та різні поживні розчини використовуються для вирощування грибової культури, з якої зрештою отримують антибіотик пеніцилін. Щороку на цьому заводі виробляється до 200 тисяч метричних тонн такої ферментаційної суспензії.

Утім, проблеми, з якими стикається С. Йеднер, теж XXL масштабу. Все тому, що витрати на приготування величезної кількості цього бульйону зросли, причому за всіма статтями. Ціна на цукор різко зросла після початку війни в Україні. Ще серйознішим викликом для С. Йеднер є зростання цін на енергоносії. Для заводу, який споживає стільки ж енергії, як місто Інсбрук загалом, це стає недоліком розташування. І це має наслідки для усієї Європи.

Федеральний інститут лікарських засобів і виробів медичного призначення (BfArM) наразі повідомляє про перебої з постачанням близько 500 найменувань ліків. Особливо гостро це позначається на поставках жарознижувальних препаратів для дітей. І навіть ті лікарські засоби, які були осно-

вою сучасної медицини, тепер у дефіциті. Неповні полиці в аптеках є наслідком цілого комплексу причин. Пандемія обірвала багато ланцюгів поставок між Європою та Азією. Російське вторгнення в Україну призвело до зростання вартості прекурсорів для фармацевтичної промисловості. Крім того, існують внутрішні проблеми: протягом десятиліть політики у Європі не реагували на те, що виробництво активних сполук для антибіотиків переноситься до Азії. У 2017 році в німецькому Франкфурті-на-Майні припинив діяльність останній великий виробник активних речовин для антибіотиків. Через низьку рентабельність цей бізнес не дуже прибутковий.

Відтак, завод у Кундлі, Австрія, є останнім майданчиком із виробництва пеніциліну в Західній Європі, де все – від діючої речовини до готового упакованого препарату – виробляється на місці. Завод постає 200 мільйонів упаковок ліків на рік. Кожна друга упаковка пеніциліну у Європі прямо чи опосередковано пов'язана із заводом у Кундлі. Питання швидкості відновлення належного забезпечення пеніциліном Німеччини та Європейського регіону загалом вирішується в маленькому тірольському містечку.

Пеніцилін замість пива

Під час екскурсії директор із виробництва активних речовин Стефані Йеднер зупиняється перед приміщенням на межі заводської території. «Раніше в цьому будинку була броварня», – пояснює хімік із докторським ступенем. Оскільки після Другої світової війни пеніцилін був потрібний більше, ніж алкоголь, австрійці після 1945 року просто переобладнали ферментаційні установки броварні під виробництво антибіотиків.

Нині інша війна спричинила дефіцит. До того ж у Кундлі вже не можна було пакувати препарати через обмежену кількість паперу та картону. Це стало ще однією причиною того, що Sandoz не зміг відреагувати на зростання попиту на пеніцилін.

Проблеми в Кундлі за кілька місяців навіть переросли в дилему. На відміну від інших галузей, у виробництві антибіотиків неможливо зростання операційних витрат перекласти на плечі клієнтів. «Ціни на ліки регулюються, тож ми отримуємо лише збільшені витрати», – зауважує С. Йеднер.

Проблеми австрійського заводу тепер дісталися й Німеччині: щоб допомогти виробникам антибіотиків, міністр охорони здоров'я країни Карл Лаутербах (СДПН) тимчасово призупинив дію базових цін на антибіотики для дітей. Отже, до кінця року виробники можуть встановлювати вищі ціни. Крім того, К. Лаутербах розробив закон про проблеми в постачанні, що має на меті зміцнити виробництво активних речовин для ліків у ЄС.

У Кундлі вважають ці ініціативи першим кроком у правильному напрямку. «Для нас це означає не зростання прибутковості, а покриття збільшених витрат на сировину», – підкреслює С. Йеднер. З іншого боку, Федеральна асоціація німецьких фармацевтів не вважає запропонований план досить далекосяжним. Так, закон про нестачу поставок «обов'язково слід покращити», а аптекам має бути надано «більше свободи у виборі препаратів-замінників». Асоціація Pro Generika також закликає до змін, адже закон не передбачає будь-яких стимулів для інвестицій у виробництво антибіотиків.

Ханнес Вернер також долучився до боротьби з дефіцитом постачання. З початку року заводом у Кундлі керує менеджер Sandoz із багаторічним досвідом. Він виконує дуже важку роботу, тому що коливання попиту на пеніцилін виходять за межі досвіду менеджера. «Під час пандемії попит на препарати пеніцилінового ряду впав на 20%. Усі носили маски, й інфекційні захворювання майже не поширювалися», – пояснює Х. Вернер.

Після пандемії попит на пеніцилін подвоївся. У бізнес-колах це сприймають як надмірний попит. Виробники такої дефіцитної

продукції зазвичай задоволені. Х. Вернер же втрачає сон через нестачу. «Ми виробляємо не просто якісь продукти, а ліки, котрі життєво необхідні багатьом пацієнтам», – каже менеджер. Щоб забезпечувати продукцією заводу тих, хто цього потребує, у вересні минулого року Ханс Вернер найняв ще 250 кваліфікованих робітників і різко збільшив завантаження виробничих потужностей. Майже всі ділянки заводу тепер працюють сім днів на тиждень у три зміни. «Ми працюємо на повну потужність», – наголошує Х. Вернер.

Державна субсидія

Оскільки й цього недостатньо для задоволення попиту, завод у Кундлі наразі розширюється. Ханс Вернер хоче збільшити виробництво наступного року на 15-25%. Це стало можливим завдяки австрійським платникам податків. Уряд Австрії вклав у виробника 50 мільйонів євро. Загалом Sandoz інвестує 200 мільйонів євро у розширення своїх потужностей.

Зважаючи на залежність Китаю від антибіотиків, асоціація Pro Generika розглядає розширення як «дуже актуальний крок», котрий також може стати «новаторським для внутрішньої політики Німеччини».

На завершення екскурсії Стефані Йеднер зупиняється перед щойно збудованим цехом. У ньому гігантська кількість бульйону незабаром буде піддана подальшій обробці в новому ферментативному процесі. Це дозволить заощадити стільки електроенергії, скільки споживають 10 тисяч домогосподарств. Саме така економія XXL має забезпечити довгострокове виживання підприємства.

Попри зусилля в Кундлі, поки неясно, коли пеніцилін знову буде доступний без обмежень. Пан Х. Вернер вважає, що проблеми в постачанні можна усунути лише «етапно». Він пов'язує з нинішньою кризою й ще одну надію: «Сподіваюся, що цінність лікування антибіотиками знову буде визнано».

Andreas Macho, The World. Ein Werk soll es richten. 18. Juni 2023 Welt am Sonntag NR. 25.

Переклала з німецьк. **Юлія Котикович**

Інформація для фахівців сфери охорони здоров'я
4-54-СНД-РЕЦ-0723